

Danskerne om danskerne:

1. 9% af befolkningen er »overlevelseseorienterede«. Typisk for dem er, at de er mistænksomme over for andre, især indvandrere. De er autoritære og går ind for lov og orden.

Selv kommer de fra små kår og har ofte ikke noget mål i livet.

2. 14% af befolkningen er »tryghedsorienterede«. Det vigtigste for dem er at holde fast ved, hvad de har, at have penge i banken og kunne se frem til en sikker pension. De ønsker fast arbejde og er en pålidelig arbejds-kraft. De er tilfredse med det sociale sikkerhedsnet.

3. 23% af befolkningen er »gruppeorienterede«. De er meget afhængige af at være medlem af grupper som fx foreninger og familien. De er lydige og regel-rette på deres arbejde. Som forbrugere holder de sig til kendte og anerkendte mærker.

4. 6% af befolkningen er »efterlignere« af andre med højere stilling i samfundet; noget som de selv stræber efter at få. De er konkurrence-mennesker.

5. 14% af befolkningen er »igangsatte« – aktive udadvendte mennesker med bestemte meninger. De findes ofte på leder-poster, for de har stor ansvarsfølelse og er effektive. Alt nyt har deres interesse.

6. 8% af befolkningen er »selv-udtrykkere« (jeg-er-mig mennesker). De ønsker at skille sig ud fra mængden. De viser det fx ved deres påklædning og deres meninger. De vil selv træffe beslutninger på alle områder.

7. 20% af befolkningen er »oplevelses-søgende« og vil arbejde med mennesker frem for maskiner. De er åbne over for nye ideer og oplevelser, og de ønsker et rigt indre liv. Parti-politik interesserer dem ikke så meget som lokale problemer.

8. 6% af befolkningen er »samfundsbevidste« med faste meninger om samfundets indretning. De vil gerne påvirke andre og er ofte aktive i grupper og bevægelser. Politisk har de et mere overordnet internationalt syn på tingene.

Observaundersøgelse 1982

JANTELOVEN

af Aksel Sandemose

Jantelovens 10 bud lyder således:

1. Du skal ikke tro, at du er noget.
2. Du skal ikke tro, du er lige så meget som os.
3. Du skal ikke tro, du er klogere end os.
4. Du skal ikke bilde dig ind, at du er bedre end os.
5. Du skal ikke tro, du ved mere end os.
6. Du skal ikke tro, du er mere end os.
7. Du skal ikke tro, at du duer til noget.
8. Du skal ikke le ad os.
9. Du skal ikke tro, at nogen bryder sig om dig.
10. Du skal ikke tro, du kan lære os noget.

Oversat af Ane Munk-Madsen

I den selvbiografiske roman »En flygtning krydser sit spor« skildrer Aksel Sandemose under navnet Espen Arnakke, hvordan det var at være borger i sin fødeby, Nykøbing Mors (kaldet Jante), i begyndelsen af det 20. århundrede.

Han beskriver byen som et åndeligt torturkammer, hvor alle kæmper indædt for at holde hinanden nede.

Sandemose formulerede sine synspunkter i Janteloven.
